

Motion till riksdagen

1989/90:Kr225

av Stina Eliasson och Gunhild Bolander

(båda c)

Landsarkivens forskarservice

Landsarkiven är i stort sett våra enda rent statliga regionala kulturinstitutioner. De har ett mycket brett arbetsområde som innefattar tillsyn med och rådgivning till vår snabbt växande förvaltning, insamling av enskilda arkiv, vård av det omfattande material som förvaras i landsarkivens depåer, tillhandahållande och levandegörande av detta och mycket annat.

De sju landsarkiven i vårt land behandlas numera i budgetsammanhang som en del av "koncernen" riksarkivet. Detta har vissa praktiska fördelar, men har å andra sidan den nackdelen, att specifika problem och önskemål sällan blir synliga i budgetbehandlingen.

Landsarkiven har i våra bygder en större förankring än många har klart för sig. De tar arligen emot över 50000 forskare, främst släkt- och hembygdsforskare men också forskare från universitetet och högskolor. Sammantaget rör det sig om en volym, som vida överstiger den vid flertalet andra kulturinstitutioner, även de stora centrala i Stockholm.

För sina mycket omfattande uppgifter har landsarkiven emellertid mycket begränsade personalresurser. På stat rör det sig om 80 personer i hela landet. Det säger sig självt att det inte är lätt att med en så begränsad styrka hantera ett arkivbestånd, som omfattar flera hundra tusen hyllmeter handlingar och dessutom en växande mängd information på nya medier. Om inget positivt görs kan hela vårt arkivväsende inom kort komma in i en allvarlig krisituation.

Från den forskande allmänheten framställs ofta önskemål om utvidgat öppethållande och bättre service vid arkiven. framför allt landsarkiven. I utredningen "Öppenhet och minne" (SOU 1988:11) framhålls också att arkivväsendet måste satsa mer på att levandegöra sina bestånd, vilket innebär ökade krav på att personalen ska medverka i marknadsföring av arkivens innehåll, delta i forskningsprojekt med sina specialkunskaper och ge mer kvalificerad service till de besökande i forskarsalarna. Arkivförteckningarna bör göras mer användarvänliga och kompletteras med andra hjälpmedel, t.ex. guider och register till materialet.

Landsarkiven medverkar redan idag så långt de förmår i kulturaktiviteter och forskning, men önskemålen överstiger vida vad man kan åstadkomma med de tillgängliga resurserna. Det är vår förhoppning, att den aviserade arkivpropositionen på allvar tar upp denna fråga och att kulturdepartementet behandlar arkivfrågorna som viktiga delar av vår kulturpolitik.

Vid förra årets riksdag väckte undertecknade en motion om inrättande av

tjänster som arkivlektorer vid landsarkiven. Det finns anledning att redan nu återkomma till denna fråga. Genom en arkivlektortjänst vid varje landsarkiv skulle det bli möjligt att satsa kraftigt på aktivt levandegörande av det intressanta och lokalt förankrade material, som finns vid våra landsarkiv. Det kan ske genom exempelvis kursverksamhet, samarbete med skolor och universitet, utveckling av kontakterna med olika typer av forskarmiljöer (släkt-, hembygds- och högskoleforskare), utställningar, ökad publikationsverksamhet m.m.

I sitt svar på utbildningsdepartementets rapport "Kultur i hela landet" (Ds 1989:36) påpekar riksarkivet det märkliga i att utredaren helt underlåter att nämna arkiven som en kulturell resurs i den lokala miljön. Vi vill understryka riksarkivets poängtering av arkivens, inte minst landsarkivens, betydelse för kulturen i landet. I sitt remissvar tar ämbetsverket upp tanken på inrättande av tjänster som arkivlektorer och föreslår ett treårigt försök med tre arkivlektorstjänster, knutna till landsarkiven i Lund och Östersund samt till riksarkivet. Vi anser det vara synnerligen angeläget, att en sådan verksamhet kommer igång. Olika alternativ vore i och för sig tänkbara. Alla landsarkiv har ju i detta avseende samma behov och försöket borde därför genomföras vid dem alla och inte bara vid några. Det viktigaste är dock att en verksamhet med arkivlektorer i någon form verkligen kommer till stånd så att landets rika arkivskatter verkligen kan börja föras ut till allmänheten på ett aktivare sätt.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om en aktivare forskarservice vid landsarkiven.

Stockholm den 18 januari 1990

Stina Eliasson (c)

Gunhild Bolander (c)